

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejmana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K

3/4 „ . . . 10 „

1/2 „ . . . 5 „

Za Nemčijo K 10.00. — Za Ameriko in inozemstvo K 20. — Posamične številke stanejo 10 vin. „SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kazipot po Goriškem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštinih zvez.“ — naročilu brez doposlane naročnine se ne oziramo.

SOČA

»Vse za narod, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. na desno.

Upravištvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni. Naročnino in oglasi je plačati loco Gorica.

Oglasi in poslanice se računajo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. J. Fabčič) tiska in od.

Kraški vodovod.

(A. Gabršček.)

Železo je treba kovati, dokler je gorjo. Kraškemu vodovodu, kakoršen edino bi bil ljudstvu in državi velik blagor, pa preti nevarnost od spletkarjev, ki se hočejo okoristiti iz tega večmilijonskega podjetja, ne da imajo zanj le najmanjšo zaslug. Zato je treba še o pravem času spregovoriti resno in moško besedo, morda celo brezobzirno razkrinkati vzroke, ki mečejo poena na pot edino pravi rešitvi tega velikanskega vprašanja, in zato nadaljujem te članke.

Na Slovenski zemlji še ni bilo niti približno tako velikega in tako važnega podjetja, kakor je vodovod za ves naš Kras s Trstom vred. Naravno, da vlada zdaj, ko so prišli načrti v javnost, prav živahno zanimanje vsega prizadetega prebivalstva za to velikansko napravo. Zato tudi sem dolžan javno povedati vse, kar smem in kar bi moglo koristiti dobri stvari.

Po prvem članku, s katerim sem poslal v javnost okvirno sliko večvažnega podjetja, sem dal prostora inženirju prof. Vlad. Hráskemu. Gospod Hráský ni le večak že svetovne slave prav v vodovodnih vprašanjih, marveč on pozna vse ozemlje, koder bo novi vodovod razlival blagor in blagoslov, in do našega ljudstva ga veže iskrena bratovska ljubezen. Zato pa imajo njegove sodbe in ocene za nas podvojeno vrednost, toliko bolj, ker bo gospod Hráský vzdrževal z vso resnostjo in odločnostjo učenjaka in strokovnjaka vse svoje izjave tudi nasproti tistim krogi, ki bi mogli s svojo avtoriteto in oblastjo osrečiti naš Kras z jako neugodno izvršitvijo velike gospodarske naprave.

Reasumiramo najprej prekrasno strokovno poročilo inž. prof. Hráskega.

Prof. Hráský je temeljito proučil in ocenil večji in mali vodovod našega konsorcija in pa tema nasproti postavljena

načrta, po katerih bi se voda Reke ali Hublja umetno dvigala na kraško planoto. On daje v vsakem oziru prednost konsorcijskim načrtom in to iz naslednjih razlogov:

1. Konsorcijski napravi sta **gravitacijska vodovoda**, t. j. voda priteka sama iz višjih leg v nižje.

Iz tega sledi, da je tak vodovod povsem zanesljiv, pokvariti se tu ne more nič. — Poleg tega pa je tu tudi najcenejši obrat, t. j. oskrbovanje takega vodovoda bi stalo jako malo.

2. Voda iz Nanoških studencev je izborna, najboljša, in pa povsem dovolj je je za vse prebivalstvo, ki kdaj more bivati na Krasu, poleg tega bi dobivala dovolj izborna vode vojska do 300.000 mož skozi več mesecev.

3. Temeljito zavrtača ugovor znanega italijanskega višjega stavbnega svetnika, ki ni nikoli videl Nanoškega ozemlja, pa je vendar razkazoval svojo modrost proti našim načrtom, češ: kraški svet ne drži vede, ta se zgublja v kamenitih tleh. Prof. Hráský je kot izborni poznavalec Nanoškega ozemlja dokazal z učenjaško temeljitostjo, da so tam neprodirne terciarne plasti, ki so izborno sposobne za napravo vodnih nabiralnikov, o katerih sem govoril tudi jaz v svojem prvem članku (še predno sem imel v rokah tiskano poročilo prof. Hráskega).

4. Odobruje v polnem obsegu konsorcijske načrte o dovodnih ceveh brez nadpritiske in izdelane iz železnatega betona. Taka konstrukcija je najugodnejša, najcenejša, razpočenje je izključeno.

5. Poleg vodovoda bi nastalo več dobrih cest, ki bi dobro došle ljudstvu in vojaškim potrebam.

Končno pravi:

»Wenn ich die vorliegenden Projekte in ihrer Totalität auffasse, finde ich dieselben nicht nur grundsätzlichen wohl durchdacht und einer rationellen Durchführung fähig, sondern ich räume diesem Unternehmen den Vorrang vor allen andern Wasserversorgungsalternativen, die hier in Betracht

kommen könnten, ein. Es sind dies namentlich die Reka-Wasserleitung aus Illyrisch Feistritz, die Wippach und Hubel-Wasserleitung.«

Konkurenčni načrt Reke prof. Hráský odpravi prav na kratko. Omenja, kako se Tržačanje že desetletja pečajo z Reko, da bi jo spravili v Trst, ali težkoče so bile take, da se ni moglo nič storiti. — Tržačanje so porabili za te »študije« velikanske svote, vržene v Reko, od koder jih ne bo več nazaj.

O vodovodu iz Hublja ali Vipave pravi, da bi moral ta vodovod biti gledé na porabnost enak konsorcijskemu vodovodu izpod Nanosa. Konsorcijski vodovod zagotavlja najmanjšo množino vode 130.000 hektov na dan, in vprašanje je, ali bi o mnogoče debiti iz Hublja in Vipave — **maksimalno** toliko množino. In to vodo bi se moralo umetno dvigati na Kras z velikanskimi napravami, katerih stroji bi delovali noč in dan z močjo skoro 800 konjskih sil. Zaradi previdnosti bi morala biti vedno v rezervi pripravljena dvojna garnitura takih strojev. — Tak pritisek vode zahteva vse drugačn čevij in utegnile bi nastati poškode, ki bi imele naravnost katastrofalne posledice.

Naprava takega vodovoda je neizmerno dražja nego konsorcijski vodovod, in kar je še večje važnosti: stroški za obratovanje in oskrbo takega vodovoda bi bili ogromni. — Kedo naj bi nosil te stroške za vse večne čase? Ali morda kraško ljudstvo? — Pa tudi kakovost vode bi bila neprimerno slabša!

Prof. Hráský zaključuje svoje izborno poročilo doslovno tako:

»Auf Grund der vorangeführten sachlichen Erwägungen dürfte wohl ausser Zweifel sein, dass den vom Konsortium aufgestellten Wasserversorgungsprojekten für den küstentländischen Komensaner Karst eine derartige Bedeutung und Tragweite zufällt, dass ihnen die möglich-

ste Förderung von Seiten der k. k. Regierung und von allen interessierten Behörden zukommen sollte; die Projekte bieten eine grosszügige Lösung in einfachster Form eines der dringendsten staatswirtschaftlichen Probleme des oesterreichischen Südens.«

Ali je mogoča še boljše ocena konsorcijskih načrtov. Lahko bi smeli reči: Rim je govoril, stvar je končana! Govoril je večak, učenjak, njegovih sodbi se klanjamo!

Kraško ljudstvo naj vidi iz tega, kako velikansko dobroto mu hoče nakloniti naš konsorcij, ki je mirno in tiho že 12 let delal, pripravljaj, snoval, a tudi bojeval se proti težavam, ki so se porajale, proti gorečim polemom, ki so jih metali na pot zavistni ali še grše zainteresovani mogočni faktorji.

Toda to vodno vprašanje je veliko prevažno, da bi mogli ravnodušno gledati te razne spletkarije, ki slone čisto v očigled večmilijonski napravi na nečedni pri-slovljici: Kjer se osel valja, dlaka ostaja. — V koliko je interesovan konsorcij sam, o tem pa prihodnjč, da zavrnem tudi informatorja »Edinosti«. Kraško ljudstvo naj le še nadalje pozorno sledi tem razpravam, da bo vedelo o pravem času povzdigniti svoj glas za edino pravo rešitev enega največjih gospodarskih vprašanj avstrijskega juga.

DOPISI.

Iz kobariškega okraja.

Shod obrtnikov v Kobaridu. — V nedeljo dne 5. maja t. l. ob 3. uri popoldne bo v prostorih g. Franca Miklavčiča shod obrtnikov v zadevi ustanovitve samostojne **bolniške blagajne** v Tolminu.

Maksim Gorki.

FOMA GORDJEJEV.

Roman.

(Dalje.)

»To ni bilo prav! Ko bi bila ti pametnejša, bi se morda ne bil pokvaril! ... Ko sem vaju videl skupaj, sem včasih mislil: moje dekle bo fanta že privezalo na-se ... Lep parček bo! A ... motil sem se ... Mislil sem, da boš brez migljave razumeja, svojjo korist ... Tako je, dekle, da veš!« jo je podučil oče.

Ona se je zamislila, poslušala njegove prepričevalne besede. V zadnjem času je prihajala nji, ki je bila zdrava in krepka, vedno češče misel na možitev, ker ni videla druge poti iz svaje samote. Želja, da bi zapustila očeta in potovala kamorkoli, da bi delala in se naučila, jo je bila minila že davno, kakor je bila preмага a v samoti, sama pri sebi že mnogo drugih, ravnotako ostrih, a plitvih in nejasnih želja. Od raznih knjig, ki jih je čitala, je ostal v nji kalen scsedek, nekaj živega sicer, a tako približno, kakor je živ protoplazma. Iz tega sesedka se je razvijalo v dekličji čustvo nezadovoljnosti z življenjem, stremljenje po osebnosti neodvisnosti in želja, da bi se osvobodila iz težkega varstva svojega očeta; a manjkalo ji je i moči, da bi uresničila svoje želje, i jasnega pojma o tem, kako da bi se dale uresničiti. Vrh tega je tudi narava vplivala na svojem in že več nego enkrat je bila deklica začutila mučno, bolešno hrepenenje, kedar je videla mlade matere z detet v naročju. Včasih, kedar je obstala pred ogleda-

lom, je žalostno opazovala svoj polni, sveži obraz, s temnimi obroči okrog oči in smilila se je sebi sami; čutila je, da jo življenje pozablja in odriva.

Zdaj, ko je poslušala očetove besede, si je predstavljala Smolina, kakošen bi neki bil. Poznala ga je še kot gimnazijca; tačas je bil ves poln mozolcev, toponos, vedno snažno omit, soliden in dolgočasen. Plesal je težko in okorno in govoril dolgočasno.

Od tistih dob je bilo poteklo mnogo časa: živel je bil v inozemstvu in se tam učil, — kakšen je neki sedaj? Od Smolina so pohitevale njene misli k bratu in sree ji je bilo, ko je ugibala, kaj da ji odgovori na njeno pismo. Kakšen je pač? Podoba brata, kakoršnega si je predočeval, je zakrila pred njo i očeta, i Smolina in že je bila sklenila, da pred Tarasovim prihodom za ves svet ne privoli v možitev, ko jo je nenadoma zaklical oče:

»Hej, Ljuba! O čem razmišljaš?

»Tako ... hitro gre vse ...« je odgovorila Ljuba, nasmehnivša se.

»Kaj gre hitro?«

»Vse ... pred tednom dni se ni smelo govoriti pred vami o Tarasu, a sedaj ...«

»Sila, dekle! Sila ... Potreba je sila, ki dela iz jekla prožino in jeklo je uporno ... Taras ... poglejmo! Človek ima ceno po svojem odporu proti sili življenja ... Če ne obrača življenje njega, marveč on življenje po svoji volji ... potem mu ne odrekam spoštovanja! Dovolite, da vam stisnem roko in potem bova skupaj vodila kupčijo ... Ah, star sem! In življenje je postalo sedaj tako bujno! Vsako leto zanimivejše postaja ... čim daije več okusa je v njem! Živel bi še rad in deloval ...«

Starek je cmokaj z ustnicami, kakor da pokuša nekaj

dobrega, drgnil si roke in željno ste se svetili njegovi očesci.

»A vi ... vi ste redkokrvni človečki! Nisti še odrastli, a vendar ste že prezreli in oveli ste, kakor stara redkev ... In ne razumete, da postaja življenje vedno lepše ... Sedemindesetdeset let živim na tem svetu in stojim že ob svojem grobu, a vidim, da poprej, ko sem bil še mlad, na svetu ni bilo toliko in tako krasnega cvetja ... Vse postaja lepše! Kakšna postopja se vidijo sedaj! Razni pripomočki za trgovino ... Veliki parobrodi! Človek bi si ne mislil, koliko uma je v vsem! Gledaš in misliš: ti ljudje so nekaj vredni! Vsa čast! Spretno so napravili življenje. Vse je dobro in prijetno ... le vi, naši nasledniki, ste brez vsakega živega čustva! Kakoršenkoli šarlatanček izmed meščanov je celo spretnjši, nego vi ... Ta ... ta-le Ježov, kaj pa je on? A dela se sodnika nad vami ... in celo nad vsem življenjem ... pogum ima v sebi ... A vi ... Fej! Živite, kakor berači ... V veselju ste živina, v nesreči pa ... golazen! Oni ljudje ste ... trebalo bi vam spustiti ognja v žile ... odreti vas na meh in posuti s soljo po živem mesu, potem bi že skakali!«

Jakov Tarasovič, majhen, gubast in koščten, s črnimi konci zobov v ustih, s plešo in temno poltjo, ki se je zdela opaljena in prekajena v vročini življenja, se je tresel od strastnega razburjenja in metal svoji mladi, veliki in krepki hčeri glasne, zaničljive besede v obraz. Gledala ga je, kakor da se zaveda krivde, smehljala se v zadregi in v njenem srcu je rastle spoštovanje pred tem živahnim starcem, ki je bil tako vztrajen v svojih željah ...

(Dalje prih.)

petem v. treh dejanjih. 5. Prosta zabava in ples. Začetek točno ob 3. pop. Vstopnina: Sedeži I. vrste 2 K, II. vrste 1 K, stojišča 50 vin. Pri igri, petju in plesu sodeluje vojaški orkester pešpotka 47. iz Gorice. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Trgovsko-obrtno in gospodarske vesti.

Kmečka posojilnica in hranilnica v Brjah r. z. z neomen. z. sklicuje 12. maja t. l. v zadrušnih prostorih ob 3 in pol pop. redni letni obč. zbor s tem-le dnevnim redom: 1. Citanje in odobrenje zapisnika zadnj. obč. zbora; 2. Poročilo načelstva; 3. Poročilo nadzorstva; 4. Odobrenje rač. zaključka za l. 1911; 5. Volitev načelstva in nadzorstva; 6. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Ljubljanska kreditna banka ustanovi v Gradcu agencijo, ki prične delovati s 15. majem ter bo poslovala v celi kopaški seziji.

Dolgovi pivovaren. — V Avstriji se je vršila kartelna anketa o pivovarniški industriji. Pri tej priliki se je pokazalo, v kako znatnem obsegu so gostilničarji zadržani pri pivovarnah. Samo pri 58 delniških pivovarnah, katerih bilance so znašale in katerih produkcija znaša skupno 47 milijonov hektolitrov pri delniškem kapitalu 98 milijonov kron, znašajo dolgovi gostilničarjev, kolikor je iz bilance razvidno, okrog 35 milijonov kron. Dolgove dunajskih gostilničarjev pri dunajskih pivovarnah ceni »Neue Freie Presse« na 40 milijonov kron, med tem ko bodo dolgovi vseh avstrijskih gostilničarjev pri avstrijskih pivovarnah znašali najmanj nekaj sto milijonov kron. Tudi na Nemškem bo to razmerje težko drugačno, če tudi o tem še ni nobene statistike. Tudi nemška pivovarniška industrija se je bolj ali manj razvila v finančno kupčijo, to se pravi, pivovarne dajejo gostilničarjem, hotelirjem itd. v raznih oblikah predplačila, dajejo jim ne samo piva, temveč, če treba, tudi celo napravo, da si na ta način zavarajo in navežejo odjemalce. To pa smo, jo samo močna, s kapitalom podprta velepodjetja, dočim male pivovarne ni misliti ne morejo na to, da bi povečale trg odjemalcev. Za pivovarniško industrijo kot tako je to seveda koristno, ker se na ta način potem konvencij regulirajo cene in prodaja, istočasno pa se otežkoča tudi nastanek novih podjetij. V podobni smeri učinkujejo tudi novi davčni zakoni, ki so razen svojih neprijetnosti prinesle za stare pivovarne to dobro stran, da so vsaj za nekaj let nova podjetja bolj obremenjena nego že obstoječa.

Avstro-Amerikana. — Prekomorska družba Avstro-Amerikana je imela 29. aprila v Trstu svoj redni občni zbor. Promet Avstro-Amerikane se je povzdignil pretekle poslovno leto na vseh njenih črtah. Zlasti se je povzdignilo število potnikov v kabinah, bodisi na prekoatlantskih progah, bodisi na voznih po Sredozemskem morju in na Kanarske otoke. Tudi blagovni promet se je povzdignil: Eksport v Južno Ameriko se je zvišal od 372.000 met. stotov leta 1910 na 603.000 met. stotov l. 1911. V vsem skupaj je družba izvršila v preteklo poslovno leto 137 voženj ter prevozila preko Atlantskega oceana 8.141.000 met. stotov in 63.535 potnikov. Čisti dobiček znaša pri odpisu 4.161.782 K 39 v, v zavarovalne fondе 1.586.360 K 20 v. Letošnja dividenda Avstro-Amerikane bo znašala 7 odstotkov (lani samo 4 odstotke). Družba bo izdala 30.000 novih akcij po 200 K ter bo tako zvišala nominalni kapital od 18.000.000 K na 24.000.000 K. Družba ima 38 parnikov ki imajo skupno 161.580 ton.

Goriška kolesarska zveza.

Kolesarsko društvo »Idrijska dolina« na Slapu napravi v nedeljo dne 5. majnika t. l. izlet v Idrijo, ob tej priliki obišče odnodno bratsko kolesarsko društvo »Sloga«. — Zbirališče gostilna Hvala na Slapu. — Odhod ob 6. uri zjutraj. — Rednik: Ivan Hvala. — Društvo je izprošilo prost vstop v rudnik. Gg. člani so naprošeni, da se tega izleta gotovo in polnoštevilno udeležijo. — Zdravo! — Odhór.

Kolesarsko društvo »Danica« v Gorici je priredilo pretečeno nedeljo izlet v

Italijo. Odhod je bil zjutraj ob 9 uri z državno železnico do sv. Lucije potem s kolesi. V Kobarid smo dospeli z zamudniki v število 25. Ob 11 uri smo imeli skupno kosilo pri gosp. Urbančiču, moramo pripomniti, da smo bili prav dobro postreženi. Ob pol eni je bil skupen odhod do Robiča na meji. Tu moramo pohvaliti gosp. finančnega predstojnika radi hitre in uljudne prijave na meji. Prišli smo do Italijanske meje, kjer smo morali čakati predno so nas vse odpravili 1'15 ure. Na to je pričel dež, rositi tako, da je ravno prah poškropil, da smo imeli tem imenitnejšo ceno. Dospeli smo v slovensko-Benečijo do Čedadu. Vstavili smo se v več krajih in bili povsod uljudno sprejeti in lepo postreženi. Dobili smo povsod dobro kapljico vina. Ceste so jako lepe. Ko smo prišli v Bračan, smo se poslovili od Italije in jo udarili na Krmin v Gorico. V resnici je bil eden izmed najlepših izletov kar se jih je dosedaj priredilo. Konečno moram opomniti še to, da se je za družbo sv. C. in M. nabralo v Čedadu v Italiji K 8'16. Vse gg. člane zahvaljujem za udeležbo v imenu kol. dr. »Danica«: Franc Batjel, predsednik.

Politični pregled.

Poslanska zbornica je v seji 30. pr. m. pričela razpravo o poročilu odseka za državne nastavljenice glede zvišanja prejemkov poštinih uslužbencev. Gre za one kategorije poštne osebe, ki služijo predvsem v takozvanih razrednih poštah na deželi ter opravljajo pri mestnih poštah pomožne službe. Teh poštinih uslužbencev je skoraj 35.000, med njimi poštarji, poštni ekspedijenti obojega spola, poštni oficijantije, aspiranti in aspirantije, sluge in poštni seli ter pismonoše na deželi. Plača teh uslužbencev naj bi se v bodoče ravnala predvsem le po kvalifikaciji in službeni dobi, in ne kakor dosedaj, po velikosti in obsegu pošte. Po predložitvi odseka naj bi bili uvrščeni poštarji glede plače v 4 nižje razrede državnih uradnikov, dokler pa se to ne zgodi, naj prejemale leto plače od 1600 K (10 letna službena doba) do 2800 K. Glede poštinih ekspedijentov zahteva odsek od vlade, naj jim zviša letno plačo za 100 K, ter imenuje kvalificirane ekspedijente, ki vodijo poštno urade III/1 in III/2 razreda po 12 letnem službovanju za poštarje. Kategorija poštinih oficijantov naj se opusti. Poštnim aspirantom naj se izplačuje v času njihovega neslužbovanja 50% dnevne, pomoznim slugam naj se zviša dnevna za 3½ do 5%, poštnim slugam in pismonošam pri poštah I. in II. razreda se naj zviša plača za 15%, 5 let provizorne službe naj se jim vračuna pri uvrščenju v plačilni razred, potrebne substitucije naj plačuje država. Dosedanje pavšalije za poštne sele se naj odpravijo, in ti se naj uvrstijo v kategorijo poštinih slug, postijonom se priznaj pravica, da smejo pristopiti provizijskemu fondu za poštne sele. Vlada naj končno v najkrajšem času predloži službeno pragmatiko za poštne osebe.

Delegacije so se sestale v torek. **Ogrska delegacija** je imela dopoldne ob 11. naprej plenarno sejo, v kateri je bil predložen proračun. Vlada zahteva šestmesečni proračunski provizorij.

Opoldan se je sešel odsek četvorice, kjer je minister zunanjih del, grof Berchtold, razvil svoj ekspozé.

Velike poteze zunanje politike grofa Aehrenthala ostanejo ohranjene. Zveze z alijanimi državami naj se ojačijo in zveze s prijateljskimi državami naj se poglobijo. Naša naloga je, zasledovati legitimno in resno interesno politiko. Kot trdna in preizkušena podlaga je ta politika pripoznana in zlasti v evropskem državnem sistemu smo ohranili trozvezo ter hočemo ostati tej zvezi zvesti. V tej trozvezi stoji razmerje naše države proti Nemčiji v znamenju najodkritosrčnejšega sporazuma. Naše razmerje proti Italiji nosi pečat zveste prijateljske zveze.

Dolgotrajna vojna, v katero je zapleten naš zaveznik, ni prišla še do konca. Živahno želimo, da pride kmalu do konca krvoprelitja. Vedno smo pripravljene, nastopiti v onih okvirih, ki nam jih naša striktna nevtaliteteta, v tem smislu, da omogočimo mirno rešitev spora med Italijo in Turčijo.

Posebno je treba negovati naše razmerje k Rusiji. To smo tudi storili kakor je razvidno iz menjavanja brzojavk povodom mojega nastopa. Te brzojavke so zopet dokazale, da vlada tako na Dunaju, kakor v Petrogradu dobri namen.

V ospredje stopa sedaj **naše razmerje s Turčijo**. Že dolgo je aksiom avstrijske politike, da vzdržuje napram Turčiji prijazno sosedno razmi je, ter da se ogiblje vsemu, kar bi moglo Turčiji škodovati in ovirati njen razvoj. Ta politika je tudi dines za nas merodajna. Logična posledica te naše politike pa je, da želimo, da se tripolitski konflikt v najkrajšem času konča.

Politično dnevno vprašanje pa je pred vsem **problem italijansko-turškega miru**.

V smislu svojedobnega avstrijskega predloga, je poskusila vlada v Petrogradu novo posredovanje nevtralnih velesil, ki je bilo tako v Rimu, kakor v Carigradu, prijazno sprejeto. Divergenca od obeh vojskujočih se strank označenih ugovorov je sicer zelo velika. Vendar pa še ni izključeno upanje, da se bo posrečilo velesilam, najti za obe stranki zadovoljivo rešitev, kar bi posebno tudi vplivalo na to, da se sedanje razmere na Balkanu ne motijo.

Razširjenje italijanske akcije na Egejsko morje in zatvoritev Dardanel, je imelo za posledico mnogo skrbi in je vsebovalo velike nevarnosti, ki nikakor niso brez vsake upravičenosti. Glede akcije v Arhipelu je treba vztrajati na tem, da je Italija že iz početka vojne izjavila, da hoče vztrajati na ohranitvi statusa quo na Balkanu.

Tozadevne poizvedbe v Rimu, opravčujejo trdno upanje, da Italija ne namerava kršiti na Balkanu miru, še manj pa, da hoče izpremeniti posestno stanje Turčije na Balkanu.

Kar se tiče zatvoritve Dardanel, smo opozorili turško vlado na škodo, ki jo jma naše plovstvo.

Turška vlada je obljubila, da bo rila Dardanele, kakor hitro bo to z ozirom na varnost glavnega prestolnega mesta lálško storila.

Po ministru zunanjih zadev je govoril vojni minister Auffenberg, ki je izjavil, da se od decembra lanskega leta ni v armadi izvajanjem nima ničesar dostaviti. Vojno ministerstvo je v tem času izdalo načrt za zagotovitev podčastnikov po poklicu, in ga predložilo ogrski in avstrijski vladi. Z uveljavljenjem tega načrta bo uvedba dveletnega vojaškega službovanja znatno olajšana. S tem je pa tudi dokazano, je rekel vojni minister, da sem za uveljavljenje novega brambnega zakona in da so neresnične vse nasprotne vesti.

Finančni min. Bilinski je na interpelacijo o njegovi gospodarski in železniški politiki v Bosni odgovoril, da varuje načelo popolne paritete obeh državnih položev in anektiranih deželah. Bosna zahteva stabilizacijo njenega državnopravnega stališča. Fakultativni odstop služnosti kmetov se je dobro obmesel. Doslej je veljal pet milijonov kron. Bosna mora plačevati letnih 48 milijonov kron amortizacije za vzhodno železnico, ki je pred vsem stratežičnega pomena. Stroški za železnice, ki bi jih bilo graditi v interesu obeh državnih polovic, bi znašali 200 milijonov.

Začetkom seje avstrijske delegacije se je predsednik delegacije, Dobernig, spominjal umrlega grofa Aehrenthala, nakar je grof Berchtold predložil proračunski provizorij do 31. oktobra.

Dr. Šusteršič se je obrnil do predsednika z vprašanjem glede legalnosti ogrske delegacije. Hrvaški sabor je razpuščen, po postavi bi se morale vršiti tekom treh mesecev nove volitve. Ker se te mislo vršiče, ni ogrski državni zbor legalno sestavljen in ni ogrska delegacija kompletna, ter se je torej na podstavi veljavne nagodbe ne more priznati za ogrsko-hrvaško delegacijo. Dr. Šusteršič je vprašal predsednika, kake konsekvence hoče iz tega izvajati.

Predsednik Dobernig je izjavil, da bo odgovoril v eni prihodnjih sej.

Dr. Čingrija je vložil predlog, naj avstrijska delegacija sklene, da z ogrsko-delegacijo sploh ne obračava, dokler na Hrvaškem ne vladajo ustavne razmere in dokler Hrvaška v ogrski delegaciji ni pravihoveljavno zastopana.

Spinčić je vložil interpelacijo zaradi hrvaških razmer.

V finančnem odseku avstrijske delegacije je minister zunanjih del predložil svoj ekspozé.

Govorili so grof Sylva-Tarouca, finančni minister Bilinski in ministrski predsednik g. of. Stürgkh o finančni strani, budgetnega provizorija, nakar je bil provizorij sprejet.

Včeraj je stala avstr. delegacija pod utiskom hrvaškega vprašanja. Obširno je govoril dr. Čingrija, podal dokaz o samostojnosti hrvaškega kraještva, dokazal nekompetenco ogrske delegacije ter povdarjal utemeljenost svojega predloga, naj avstrijska delegacija izreče, da ne more biti v nekakem stiku z ogrsko. Govorili so tudi Spinčić, Masaryk, Klofač.

Kraljevski komisar Cuvaj je sklical konferenco oddelnih predstojnikov in sekcijskih referentov deželne vlade, najvišje sodnje in višjega državnega pravdnštva. Cuvaj je otvoril konferenco z nagovorom, v katerem je naglašal, da je z ozirom na dejstvo, da bo komisarijat trajal še delj časa, potrebno, da se vlada loti tudi realnega dela na kulturnem in gospodarskem polju, da more potem kraljevski komisar voditi enquete in poklicati k sodelovanju strokovnjake. To delovanje naj ob enem tudi dokaže, da je komisarijat na Hrvaškem v sedanjih izrednih razmerah nujno potreben in za deželo zelo koristen.

Komisar je nato pozval šefe in vodje, da naj izdelajo tozadeven delaven program in mu ga predložijo. Navzoči so baje navdušeno ploskali komisarju in mu obljubili svojo in svojih podložnih organov pomoč v polnem obsegu.

Dunajske občinske volitve. — V drugem volilnem razredu je bilo voliti 48 svetovancev. Pri prvi volitvi so dobili kršč. socialci 32 mandatov, v ožji volitvi 12, izvoljena sta dva liberalca.

Razne vesti.

Prvi majnik je potekel po raznih večjih mestih Avstrije mirno, brez posebnih dogodkov. Najbolj živo je na ta dan vsako leto v Trstu.

Letalni teden na Dunaju. — Dne 18. majnika se otvori na Dunaju v Rotundi mednarodna razstava letalnih aparatov. Razstavo bo otvoril cesar sam. Ob zaključku razstave se bodo vprizorile tudi razne letalne tekme. Dne 9. junija se prične tekmovalni polet z Dunaja v Berlin. Za ta polet je določenih več nagrad v skupnem znesku 200.000 kron. Cesar je daroval za razstavo in za tekmovalna darila 20.000 kron.

Grozen samoumor učiteljice. — V noči 28. m. m. je v Olmucu izvršila 34 letna učiteljica Viljemna Törk grozen samoumor. Polila si je nočno srajco s spirirom ter se zažgala. V istem trenutku se je zbudil oče nesrečnice učitelj Edvard Törk, ki je skočil iz postelje in skušal plamene zadušiti; Törkova pa je medtem že dobila grozne opekline in tudi njen oče je dobil na rokah opekline. Dekle so prepeljali v bolnišnico, kjer pa je drugi dan umrla. Nesrečnica je izvršila samoumor brzokone v hipni zmedenosti.

Čkion v Ameriki. — V Oklahomi v Ameriki je v soboto popoldne napravil velik vihar v mnogih krajih velika opustošenja. Iz kraja Lugert poročajo, da je vihar zagnal s tira železniški vlak, ki je vozil mamo. Mnogo potnikov je bilo ubitih in ranjenih. V Lugert je došel poseben vlak z zdravniki na pomoč.

Dalje na 4. strani.

Mali oglasi.

Najmanjši vstopnina stane 40 vin. Ako je oglas obsežnejši se računa za vsako besedo 3 vin. Najpripravljeno inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici katerih se dobijo (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nikjer se ne inserirajo. Škoda ni majhna.

Proda se lep, velik pes čuvaj
Naslov pove upravnistvo.

Lepa, zračna, opremljena soba,
s prostim vhomom, v sredini mesta se odda takoj. — Naslov pove upravnistvo.

Sprejme se učenca za trgovino z mesom in nim blagom. Natančneje se izve pri Antonu Ravniku v Kanalu.

Bettmann-Hollweg o nemškem jezuitskem zakonu.

Več tednov že razburja katoliško javnost ukrep bavarske vlade, ki je prepovedala jezuitom naselitev na Bavarskem. Zaradi tega vprašanja je bila vložena tudi v nemškem državnem zboru interpelacija, na katero je odgovoril državni kancelar Bettmann-Hollweg v soboto ter izvajal:

Jezuistički zakon z dne 7. julija 1872 izključuje jezuite iz Nemškega cesarstva ter jim prepoveduje naseljevanje. Na podlagi § 3. tega zakona je sklenil nato zvezni svet, da se jezuitom ne dovoli izvrševati svojega posla, ki ga jim nalaga red, ne v šoli, ne v cerkvi, in da se jim tudi misijoni ne dovolijo. Temu ukrepu je pridejan stavek, da ga je mogoče preurediti, če bi se izkazala potreba za nadaljne ukrepe. Zvezni svet tedaj ni natančno definiral, kaj razume pod posli, ki jih jezuitom nalaga njihov red. Kljub temu so doslej vse zvezne države enakomerno postopale v tem vprašanju. Vedno so šteli med te posle vse dušnobrižno delovanje in vso duhovniško poslovanje, izvzeti so samo oni posli, ki imajo familiarjen značaj, tudi takozvane konference, ki so se vršile v neposvečenih prostorih. — Drugače pa je ta zakon razlagala bavarska vlada, ki je 11. marca odredila, da naj se ne štejejo konference v cerkvah med take, za jezuite prepovedane posle. Samo ob sebi umevno je, da ne gre državnih zakonov tako različno tolmačiti. Zato sem si dal takoj poročati o zadevi ter mi je bavarska vlada sporočila, da hoče staviti predlog, da naj se ti posli natančneje definirajo. Ob enem je bavarska vlada odredila, da se mora § 1. jezuitskega zakona po celi nemški državi enakomerno uporabljati, dokler zvezni svet ne sklene drugače.

Kmetijske nakupovalne zadruga v Italiji.

Skupno nakupovanje kmetijskih potrebščin je brez dvoma važna panoga kmetijskega združništva, ker varuje metovalce pred samovoljnim podraženjem in tudi pred slabo kakovostjo surovin. S takšnim skupnim nakupovanjem se bavijo v Italiji najrazličnejše družbe. Najprej so bile zadruga tehničnega značaja, kakor je od l. 1835 furlansko kmetijsko društvo, ter l. 1866. ustanovljena agrarna društva, ki so povzročila, da so njihovi člani iz njih sredine si uredili komiteje ali oddelke za dobavo kmetijskih surovin. Tem so sledili l. 1889. danes prevladajoči konzorciji in cela vrsta drugih naprav: sindikati, zadruga, kmetijske zveze in družbe, kmetijske posojilnice, banke itd. Vseh skupaj je 1500 (med temi 750 konzorcijev). Italijanska zveza kmetijskih konzorcijev, ki obsega nad 600 teh društev, je medavno izdala statistiko o 420 društvih, katera je koncem l. 1909. natančno revidirala. Iz teh številk posnemamo:

Teh 420 nakupovalnih družb je štelo koncem 1909. leta 125.000 članov, t. j. povprečno 297 članov na eno. Največ jih je bilo na Pijemontskem (62), ki so imele tudi povprečno največ članov (skupno 18.817). Lombardija jih je imela 47 z 16.952 člani, Toskansko 89 z 9112 člani, potem Beneško, Emilija, Kampanija, Sicilija itd. V Laciji in Apuliji je bilo odstotno razmerje članov k prebivalstvu najvišje (1'81%); na tretjem mestu je tu Pijeanton (1'62%), potem Emilija (1'52%) in Lombardija (1'46%); v lombardski provinciji Mantova je to razmerje doseglo (4'38%). Povprečno razmerje v celi Italiji je (1'29%).

Ce pa pogledamo razmerje števila družb k množini hektarjev obdelane zemlje, ki obsega delokrog posamezne države, najdemo, da pride v Liguriji 18.808 ha, na Pijemontskem 28.850 ha, v Lombardiji, Kampaniji, Toskani itd. pa še več ha na eno družbo. Povprečno razmerje v celi Italiji je 49.666 ha na posamezno družbo. Ze omenjenih 420 zadrug je imelo koncem l. 1909. akcijskega kapitala 9.600.000 frankov in 4 milijone rezerv. Glede premoženja posameznih zadrug stoji Lombardija na prvem mestu (1.700.000 frankov kapitala in nad 800.000 frankov rezerv). Te zadruga so l. 1909.

nakupile za nad 80 milijonov frankov blaga, l. 1910 pa že za nad 90 milijonov. Kako velikega pomena so te zadruga za kmetijsko življenje v Italiji, spričuje dejstvo, da so od vseh v Italiji porabljenih fosfatnih dušikovih umetnih gnojil nabavile tretjino, vseh kalijevih soli pa več ko polovico.

»A. a. Č.«
»Zadr.«

Književnost.

Mlekarstvo s črticami živinoreje. — Priročna knjiga za mlekarje, odbornike mlekarskih in živinorejskih zadrug ter za ljubitelje mlekarstva sploh. Spisal Anton Pevc, deželni mlekarski inštruktor na Kranjskem. Prvi snopič s 104 slikami. Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayer & Fer. Bamberg v Ljubljani. Cena 4 K. Knjiga obsega 178 strani, na katerih je pisatelj s skrbno pazljivostjo zbral vse ono, kar mora vedeti o mlekarstvu mlekar kakor tudi vsaki živinorejec, ki redi molzno živino. Prvi del tvorijo »Črtice o živinoreji«, ki razpravljajo o hlevih, o načinu kraljenja krav, o molži in nakratko tudi o svinjereji. V drugem delu se peča pisatelj z mlekom, z njegovo naravno in kemično sestavo ter s činitelji, ki morejo ugodno ali neugodno vplivati na sestavo in trpežnost mleka glede zavračbe, množine v njem se nahajajoče kisline in toščice, ter glede njegove sposobnosti za izdelovanje sira. Nato pride pisatelj na razne načine dobave smetane s pomočjo težnostne in centrifugalne sile, omenja zgodovino in tipe posnemalnih strojev ter sklenc z dokončanim izdelovanjem in mikroskopično sestavo masla. Knjiga je bogata in zelo primerno ilustrirana, vsestransko dobra in je želeti, da posežejo po njej ne samo veščati, temveč tudi vsi boljši živinorejci, zakaj v mlekarstvu je velik zaklad, ki se dosedaj pri nas vse premalo izkorišča.

Udlikovana pekarija in sladničarna

Karol Draščik

v Gorici na Korunu v (lastni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinerega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah. Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Naznanilo.

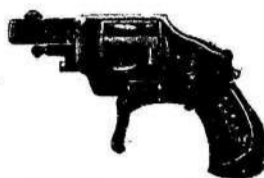
Slav. občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzel zastopstvo in zalogo moke valjčnega mlina

Vinko Majdič iz Kranja.

Priporočam se slav. občinstvu za obilna naročila zagotavljam točno in solidno postrežbo.

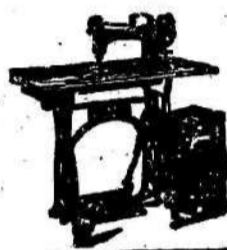
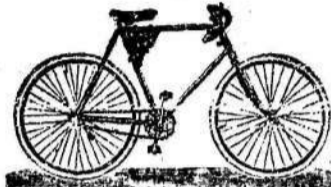
Splošnovanjem udani

Peter Gruden
Gorica, Stolni trg št. 9.

Kupujte samo dvokolesa „Altena“, ki so najboljši francoski sistem in najtrpežnejše vrste bolidi za navadno rabo ali za dirke.

Šivalni stroji **Original Victoria** so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in sukanje (vezanje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen. Puške, samokrese, slamorezuice in vse v to stroko spadajoče predmete se d. b. p. po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Čuk

GORICA, na Stolnem trgu št. 9. GORICA.

Jakob Šuligoj, urar

Gorica, Gosposka ulica št. 25

priporoča svoj na novo urejen oddelak optičnih predmetov kakor:

toplomerov zrakomerov, hygrometrov in daljnogledov.

Vse po najnižjih cenah.

Proda se stavbišč

na jako lepi legi, v bližini državne železnice v Gorici

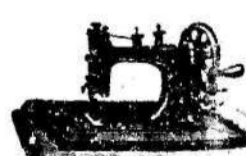
Is'o je pripravno za kakoršnokoli rabo. Natančneje se izve v upravnishvu.

Jos. Dekleva - Gorica

ulica Municipio št. 1

Priporoča svojo bogato založeno zalogo vsakovrstnih strojev ter dvokoles iz prvih svetovno znanih tovarov. Prodaja tudi dvokolesa brez zračnih črev — isto tako domačije **Žično črevo** takozvane Stahldraht - Pneumatik. — Potem ko odpade vsaka poprava na črevo — tudi sesalka (l'umpa).

Pozor!
Cene brez konkurence!

Velika zaloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrionov, Mehanična delavnica. Poliranje z električnim gonilno silo ter emajiranje dvokoles na **Kolesarjem v korist!** Kdor hoče svoje dvokoleso obnoviti, naj ga takoj pošlje emajlirati stane K 6.-, v različnih barvah K 8.-

Batje I-

Gorica

Stolna ulica 2-

Prodaja tudi na obrob

Ceniki poštnice prosti.

Velika izbira že rabljenih dvokoles vsakovrstnih strojev.

Kako se obranimo želodčnih bolečin?!

Takim boleznim, na katerih trpi dandanašnje človeštvo, se pride vspešno v okom ter se jim more energično nasprotovati s tem, da se pravočasno uporablja

Dr. Engel-nov nektar.

Kajti močan želodec in dobra prebava tvorijo temelj zdravega telesu. Kdor hoče svoje zdravje ohraniti tudi do starosti, naj uporablja po svojih izvršnih uspešnih sloviti

Dr. Engel-nov nektar.

Ta pijača, ki je izdelana iz izvršnih zeliščnih sokov in iz vina, vpliva vsled svojega vestnega izdelovanja jako dobrodelno na prebavo liki želodčni liker, oziroma želodčno vino ter nima nikakih škodljivih posledic.

Zdravi ali bolni lahko uživajo ta nektar, brez da bi škodovali svojemu zdravju. Nektar vpliva pri pametni uporabi pospešujoče na prebavo in vzbudljivo na tvoritev sokov.

Zelo se priporoča vžitek

Dr. Engel-novega nektarja

vsem, ki si hočejo ohraniti zdrav želodec.

Nektar je dobro sredstvo proti želodčnemu katarju, krču, bolečinam, težki prebavi ali zasliženju. Ravnotako ne dopusti nektar, da se dobi zaprtje ali stisko ali količne bolečine ali srčno utripanje, ohrani temveč dober sen in živahen tek, zadržuje torej uspešnost, duševno močenje, glavobol in nervozno utrujenost.

V širokih slojih ljudstva razširjen nektar vzdržuje veselost in veselje do življenja.

Nektar se dobiva po 3 K in 4 K steklenica v lekarnah sledečih krajev: Gorica, Kormin, Gradisce, Romens, Ajel, Campolongo, Ronke, Tržič, Ajdovščina, Gor. Idrija, Tolmin, Kanal, Videm, Palma, Cervinjan, Ogloj, Fiumičel, Gradež, Sežana, Vipava, Postojna, Milj, Trst itd., kakor tudi v lekarni v vseh večjih in manjših krajih Gorisko-Gradiscanske in sosednih dežel. Tudi razpošiljajo lekarnarje v Gorici 3 ali več steklenice nektarja po originalnih cenah v vse kraje Avstro-Ogrske.

Svarj se pred ponarejanjem!

Zahtevajte izrecno

Dr. Engel-nov nektar.

Moj nektar ni nobeno tajno sredstvo, njegove sestavine so: samos 200, vino malaga 200, viski škrljaj 50, glicerina 100, črno vino 100, sok jerebika 100, črešnjev sok 200, brinje 30 in mnogo drugih zelišč. Te sestavine se pomočajo.